

گزیده مقاله‌شناسی توصیفی تابستان ۱۳۸۲

به کوشش گیسو فغفوری

یک عنوان اختصاصی چاپ می‌شد. تا آن زمان، در کمیک بوک‌ها شخصیت‌های مختلفی حضور می‌یافتند، اما در کمیک استریپ Action Comic، فقط داستان‌های سوپرمن به چاپ می‌رسید.

در همان دوره، ناشری به نام دین سالیوان که برای شرکت DC (Diret Currents) غول‌پیکر استریپ‌کار می‌کرد، دنبال شخصیت جدیدی برای مجله (Detective Comics) بود. او با طراح جوانی به نام «باب کین» مشورت کرد. پس از طرح‌های مختلف، بالاخره باب کین به طرح نهایی خود رسید و آن را نزد سالیوان برد. او نیز خیلی از آن استقبال کرد. به این ترتیب، بت‌من یا بروس وین، میلیونر معروف متولد شد و در ماه می سال ۱۹۳۹، در شماره ۲۷ مجله کمیک استریپ (Detective Comics) ظاهر گشت. او برخلاف سوپرمن، شخصیتی عبوس و خشن است؛ زیرا در کودکی دیده بود که چطور پدر و مادر ثروتمندش توسط جنایت‌کاران شهر گانهام سیتی، به قتل رسیده بودند و به همین دلیل هم قسم خورده بود تا آخر عمر، با جرم و جنایت مبارزه کند. باب کین، زیاد به طرح‌های داستانی بت‌من اهمیت نمی‌داد و تنها می‌خواست شخصیتی خلق کند که با دیگران متفاوت باشد. در این‌جا بود که نویسندگانی قهار به نام «بیل فینگر» به میان آمد. او که ذاتاً قلم‌نویس به دنیا آمده بود، به خوبی با فضای تیره و نار

۱ پهلوان / شماره ۱۶ / تیر ۱۳۸۲

تاریخچه کمیک استریپ - قسمت پنجم
نویسنده: مهدی قرایی مهربانی

مقاله

در ژوئن سال ۱۹۳۸، نخستین شماره از یک مجموعه کمیک استریپ به بازار آمد که نامش «Comic Action» بود. این مجله یکی از مهم‌ترین کمیک استریپ‌های تاریخ محسوب می‌شود. روی جلد آن، تصویر شخصیتی خودنمایی می‌کرد که لباس مخصوصی به رنگ قرمز و آبی بر تن داشت و علامتی شبیه به حرف «S» روی آن مشاهده می‌شد. این شخصیت سوپرمن بود. تا قبل از این، شخصیت هیچ قهرمان کمیک استریپی نبود که قدرت‌های فوق بشری داشته باشد و واژه سوپر (قهرمان) در زبان انگلیسی متداول نبود. لقب سوپرمن (به معنای فوق‌بشر)، کاملاً براننده چنین شخصیتی بود.

سوپرمن آغازگر دوره‌ای در تاریخچه کمیک استریپ است که از آن، به عنوان عصر طلایی سوپر قهرمان (از سال ۱۹۳۸ تا ۱۹۶۵) یاد می‌شود.

در تابستان سال ۱۹۳۹، سوپرمن به اوج محبوبیت خود رسید. او اولین سوب‌قهرمانی بود که داستان‌هایش، در

✓ جوان / شماره ۱۲۶۲

افسانه‌های کودکانه: نیازی برای نسل فردا

نویسنده: مهرداد کریمی

مقاله

ممکن است نگاهی که امروزه به قصه‌ها و افسانه‌های کهن وجود دارد، برای پیشینیان و آفرینندگان اصلی این داستان‌ها کاملاً بی‌معنی و حتی گیج‌کننده باشد! اما برای یک پژوهشگر یا نویسنده، بررسی افسانه‌ها و پیدا کردن نقاط اشتراک آن‌ها و زمینه‌های مختلف‌شان، بسیار جذاب و حتی هیجان‌انگیز است. دیدگاهی که ما نسبت به افسانه‌های متناقض جن و پری داریم، مانند نگاه به یک اثر هنری است و در این نگاه، ویژگی‌های بسیار متنوعی قابل تشخیص و بررسی هستند. کودکان با کمک تخیلات قوی و خاص‌شان، به خوبی می‌توانند با قهرمانان و شخصیت‌های این افسانه‌ها همذات‌پنداری کنند و در رهگذر ماجراهای جالب و شگفت‌انگیز و به صورت غیرمستقیم، درس‌هایی بیاموزند که شاید آموختن‌شان به سال‌ها زندگی و تجربه نیاز داشته باشد. پس با این وصف، به اهمیت فراوان داستان‌هایی بی‌می‌بریم که نقش‌شان در شکل‌گیری و رشد شخصیت فردی و اجتماعی کودکان، کاملاً آشکار و انکارناپذیر است.

افسانه‌ها با ارایه راه‌حل‌های مختلفه، کودکان را برای کنار آمدن با مشکلات و رهایی از بند اندوه و ناامیدی یاری می‌کنند. درست است که در ادبیات متنی و کهن ایران نیز در قالب اشعار پندآمیز و موعظه‌ها، به چنین مسائلی پرداخته شده، اما طوری متناسب با درک و فهم کودکانه، ویژگی‌های خاص خود را دارد که رعایت آن برای تأثیرگذاری بر مخاطب و جذب فکر و علاقه وی لازم است.

✓ نشریه چیستا / شماره ۲۰۰

الف مثل الله جیم مثل جهاد

مروری بر کتاب‌های درسی دوره ابتدایی

افغانستان

نویسنده: کرلیک دیویس

مترجم: ف.م. هاشمی

گزارش

کمیک استریپ‌های بت‌من آشنا بود و با رجوع به آثار کلاسیکی چون سه تفنگدار و شرلوک هلمز، شروع به نوشتن داستان‌هایی جذاب برای بت‌من کرد. بت‌من، حتی زمانی که کمیک‌های سوپر قهرمانی چندین محبوبیتی نداشتند، با تکیه بر توانایی‌های کارآگاهی خود، توانست به عنوان یک قهرمان مرموز و نه یک سوپر قهرمان، در نزد خوانندگان محبوب بماند. رمز بت‌من این بود که این شخصیت حد وسط دو نوع قهرمان کلاسیک است؛ یعنی او مثل تمام انسان‌ها فاقد قدرت‌های فوق‌بشری، اما ذاتاً باهوش و با ذکاوت است. در ضمن، مثل اکثر سوپر قهرمان‌های دنیای کمیک استریپ، شنل می‌پوشد و با استفاده از ابزارآلات خاص خود، قدرت‌های تقریباً فوق‌بشری پیدا می‌کند.

دیک گریسون یا رابین، دستیار نوجوان بت‌من، در ماه آوریل ۱۹۴۰، به عنوان اولین دستیار سوپر قهرمانان تاریخ، به مجموعه داستان‌های بت‌من اضافه شد. رابین شخصیتی بود که خوانندگان کم سن‌وسال را به خود جلب می‌کرد. به دنبال این موفقیت، سوپر قهرمانان دیگر نیز برای خود دستیاران نوجوان دست و پا کردند. بت‌من دو رابین دیگر نیز داشت.

در سال ۱۹۳۹، شرکت DC تصمیم گرفت تا کمیک استریپی چاپ کند که ماجراهای او سوپر استارش بت‌من و سوپرمن را در خود داشته باشد. این کمیک استریپ، ابتدا "World's Best Comics" نام داشت و بعدها به "World's Finest" تغییر نام داد. البته به دلایل نامشخص، هرگز در یک مجله یک تیم دونفره تشکیل ندادند. در سال ۱۹۵۴ این دو به صورت یک تیم دونفره درآمده و از آن به بعد، هر ماه به مدت ۳۲ سال با هم به جنگ دشمنان مشترک خود می‌رفتند.

رفته رفته سوپرمن و بت‌من، سمبل دوستی و کارکرد می‌شد، اما متأسفانه DC تصمیم گرفت در شماره ۲۳۲ ماه ژانویه مجله "World's Finest" به این موضوع خاتمه بدهد. البته آن‌ها یک بار دیگر، در دهه ۹۰، در کنار هم ظاهر شدند.

اساسی در مقاومت و انقلاب علیه ظالمان غربی یاد می‌شود. در حالی که از سال ۲۰۰۰، طالبان تحصیل دختران را منع کردند، در این کتاب‌ها بر جایگاه زنان در جامعه، تأکید فراوان شده است.

مجموعه دیگری از کتاب‌های درسی افغان، توسط کارشناسان آمریکایی منتشر شد. تدریس‌گران آمریکایی، این کتاب‌های تألیفی را از هرگونه اندیشه مبارزه‌جویی تصفیه کرده‌اند، اما رحیم یاسر، از کارشناسان این طرح که در پیشاور کار می‌کرده و اکنون به مرکز طرح در امریکا منتقل شده، از تبلیغ خشونت و اندیشه‌های بعصاب‌آمیز در کتاب‌های درسی مجاهدان حمایت می‌کند و می‌گوید: آمریکایی‌ها باید حساسیت افغانی‌ها را نسبت به مذهب و فرهنگ خود درک کنند.

افراطی‌ترین محصول تیم آموزشی در افغانستان، طالبان بودند. اکنون اگرچه طالبان متلاشی شده است، قدرت مدارس دینی، همچنان پایرجاست. ناتوانی دولت‌های افغانستان و پاکستان، از رواج آموزش یکسان و همگانی در قلمرو خود، موجب شده است که هنوز والدین برای پر کردن خلاء آموزشی فرزندان خود، به مدارس مذهبی روی بیاورند. مقاومت دولت موقت فعلی در برابر پافشاری مجاهدان، درباره ضرورت تدریس آموزش برخاش‌جویی در مدارس، بسیار دشوار است. به نظر می‌رسد که جامعه افغانستان، تا طرد کامل خشونت و اندیشه‌های خصومت‌آمیز، راهی طولانی و دشوار در پیش دارد.

✓ جهان کتاب / شماره ۱۷۳

پدیدارشناسی «هری» یا نقدی بر «پاتری» ناپ نویسنده: پاتریسیا کوهن

مقاله

اینک با انتشار جلد جدید کتاب‌های هری پاتر و مجموعه‌های دیگر از بررسی‌هایی که طبیعتاً به دنبال خواهد داشت، دانشگاه‌ها نیز آماده می‌شوند که تمامی توان خود را برای بررسی این پدیده به کار ببرند. مورخان و فلاسفه، مستشرقان ادبی و جامعه‌شناس‌ها، روان‌شناس‌ها و حقوقدان‌ها... هر یک در مقام ساختار شکنی هری پاتر

در اواخر دهه ۱۹۸۰ و اوایل دهه ۱۹۹۰، مرکز آموزشی افغانستان که در پیشاور پاکستان، توسط مجاهدان افغان اداره می‌شد، مجموعه‌ای از کتب درسی دوره ابتدایی را منتشر کرد که در سطر سطر آن، روح برخاش‌جویی و تعصب موج می‌زد. هدف مجاهدان از انتشار این کتب درسی، علاوه بر تبلیغات سیاسی، القای ارزش‌های برخاش‌جویی به نسل جدید و تربیت مجاهدینی بود که بتوانند «جهاد علیه دشمنان اسلام» را پیش ببرند. کتاب فارسی کلاس اول، با این متن آغاز می‌شد.

الف مثل الله خدا یکی است
ت مثل تفنگ جواد برای مجاهدین تفنگ تهیه می‌کند.

جیم مثل جهاد جهاد واجب است. پدر من به جهاد رفته است. برادر من به مجاهدین آب می‌رساند.
دال مثل دین دین ما اسلام است. روس‌ها دشمن اسلام‌اند.

شین مثل شاکر شاکر سوگند خورده است که به جهاد ادامه دهد. خدانود از شکست روس‌ها خرسند می‌شود.
همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تشویق و ترغیب خشونت، در سطر سطر متون درسی منتشره توسط مجاهدان موج می‌زند. اگرچه این آموزه‌های خشونت‌بار، از سال ۱۹۹۲، به طور رسمی از کتب درسی حذف شده‌اند، بررسی نگارنده در افغانستان، نشان می‌دهد که کتاب‌های درسی قدیمی، تا سال ۲۰۰۰ هنوز در مدارس داخل و خارج افغانستان تدریس می‌شده است. بازار کتاب‌های دست دوم پیشاور، انباشته از کتاب‌هایی است که از عکس تانک، موشک‌انداز و سلاح‌های خودکار پر است.

البته القای خشونت به کودکان و نوجوانان افغانی، سابقه‌ای دیرینه دارد، اما ریشه این ادبیات خصومت‌آمیز را باید در کتاب‌های درسی منتشر شده در سال‌های ۱۹۳۳-۱۹۷۳، در دوران محمدرضا شاه جست‌وجو کرد.

مجموعه جدیدی از کتاب‌های درسی در دوران حکومت کمونیست‌ها بر افغانستان (زمان نورمحمد ترکی) منتشر شد که در آن، اندیشه‌های مارکسیستی با پوشش فرهنگ افغانی، عرضه و تبلیغ می‌شود. در این کتاب‌ها نیز بر «شهادت» و «فداکاری» تأکید و از آن، به عنوان عنصر

بر خواهند آمد.

برای مثال، به کتاب «خرد هری پاتر»، نوشته ادmond ام‌کرن، استاد تاریخ دانشگاه لاورنس ویسکانسین می‌توان اشاره کرد. او مجموعه هری پاتر را از منظر فلسفه اخلاق، مورد توجه قرار داده است. به عقیده وی، «خرد هری پاتر» از نوع خرد رواقیون است و تقدیرگرایی و اعتقادشان به استقامت و بردباری.

لاناویتد، استاد انگلیسی کالج فرورم ویرجینیا و گردآورنده مجموعه جدیدی از بررسی‌های دانشگاهی، با نام «برج عاج و هری پاتر»، بیش‌تر به تحولات اخلاقی هری پاتر توجه دارد. او و همکارش، کاترین گدیمز، «جهان پاتر» را از منظر نظریه «شش رده تحول اخلاقی» لارنس کولبرگ، مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اند. دراکومالغوی، از هم‌سازگردی‌های پاتر، طبق این انگیزه که «پدر من شخص مهمی است. پس من می‌توانم هر کاری دلم بخواهد بکنم»، در رده اول تنوری کولبرگ جای می‌گیرد: سود خالص شخصی.

مروری بر دیگر بررسی‌های گرد آمده در این مجموعه، بیانگر آن است که مجموعه هری پاتر، با بسیاری از اصول ده‌گانه «اسطوره‌های قهرمانی» اتو رانک و هم‌چنین ۳۱ «کارکرد» یا ویژگی‌هایی که ولادیمیر پراب، منتقد ساختارگرای روس برای افسانه‌های کلاسیک عامیانه قائل است، مطابقت دارد.

✓ پدیده‌ای به نام هری پاتر

بررسی یک جریان در ادبیات کشور
نویسنده: آریتا رجعی

مقاله

کتاب‌های هری پاتر، در چند سال اخیر، محبوبیت زیادی در سراسر دنیا بین نوجوانان کسب کرده است. یک نوجوان ایرانی می‌گوید: موضوع کتاب و حوادثی که اتفاق می‌افتد، خیلی جانب است. در واقع، نویسنده تا آخرین لحظه، طوری پیش می‌رود که شما هیچ چیزی را حدس نمی‌زنید. او به شما شوک وارد می‌کند. دیگری می‌گوید: هری پاتر با استعداد است. به او علاقه دارم.

مدیر کتابسرای تندیس که از سال ۷۸، کار انتشار و اقدام برای ترجمه مجموعه هری پاتر را آغاز کرده است، می‌گوید: برداشتم از خلاصه بخش‌هایی از کتاب، این بود که رد پایی از افسانه‌های ایرانی و اسطوره‌های خیر و شر در آن پیدا کردم که می‌تواند برای نوجوانان جالب باشد. ویدا اسلامی، مترجم مجموعه کتاب‌های هری پاتر، می‌گوید: روند داستان هری پاتر، مانند روند زندگی است و ما با قهرمانان داستان پیش می‌رویم. تلاش برای شناخت جهان پیرامون و تمیز خیر و شر از یکدیگر و حرکت به سوی نیکی‌هاست. او می‌افزاید: آن‌چه داستان را جذاب کرده و با وجود تخیلی بودن، آن را به حقیقت نزدیک کرده، پردازش شخصیت‌هاست.

فریدون دولتشاهی، مترجم با سابقه نیز که ترجمه جلد پنجم هری پاتر را به صورت پاورقی، در یکی از روزنامه‌های صبح آغاز کرده است، می‌گوید: وقتی کار بیست‌هفده شد، هنوز ترجمه جلد پنجم وارد بازار نشده بود، اما حتی پس از آن هم هر مترجمی سبک و روش خودش را دارد و با وجود چاپ کتاب، این پاورقی خوانندگان زیادی در این روزنامه پیدا کرده است. محمد قصاب، مترجم دیگر می‌گوید: عضو نشدن ایران در کنوانسیون کپی‌رایت و صرفه اقتصادی ترجمه کتاب‌های هری پاتر، آشفته‌بازاری از ترجمه این کتاب‌ها را در کشورمان سبب شده است.

✓ اطلاعات / شماره ۲۲۸۲۳

جادوی هری پاتر. سحر «جی کی رولینگ»
نویسنده: عمادالدین فیاضی

مقاله

آخرین کتاب هری پاتر، تاکنون سریع‌تر از هر کتاب دیگری در جهان، به فروش رفته و رکورد فروش کتاب از طریق اینترنت را نیز شکسته است. در هر نازیه ۶۶ نسخه از این کتاب به فروش می‌رسد. چاپ کتاب‌های هری پاتر در ایران نیز با استقبال بی‌نظیری روبه‌رو شده و تاکنون بیش از یازده بار تجدید چاپ شده است. اینک این سؤال مطرح می‌شود که به راستی، چه عواملی باعث موفقیت غیرقابل تصور این کتاب‌ها شده است؟

رولینگ مدعی می‌شود که در کتاب‌هایش، جهات مختلف جهان‌بینی و حتی دید مذهبی را به بچه‌ها می‌آموزد. تصاویر ارائه شده در هری پاتر، زندگی واقعی مردم در ۲ هزار سال پیش نیست. هری پاتر حمله به هیچ گروه و هیچ مذهب و هیچ فرد خاصی نیست و فقط یک یادآوری است. این‌که چگونه می‌توانیم خوب باشیم و مردمان را آن‌گونه که می‌خواهیم خوب باشند، تربیت کنیم. برخی خوانندگان معتقدند که بزرگ‌ترین تأثیر مبحث داستان‌های هری پاتر، این است که عشق به مدرسه، آموزش و مطالعه را در بچه‌ها زنده می‌کند.

نکته دیگر، قانون‌پذیری بچه‌هاست. داستان‌های هری پاتر به بچه‌ها جدیت، نظم و انضباط و احترام به قوانین را می‌آموزد.

از نکات برجسته دیگر، افزایش قدرت تخیل و خلاقیت در بچه‌هاست.

هم‌چنین، رولینگ نه تنها از تاریخ و شخصیت‌های افسانه‌ای و اساطیر باستانی، در جای جای داستان هری پاتر استفاده کرده، بلکه موفق شده که میان شخصیت‌های تاریخی و باستانی با دنیای نو، پیوند و ارتباط برقرار کند و چنین ارتباطی کاملاً شخصیت‌های تاریخی و اسطوره‌ای را برای نسل امروز، قابل لمس و جذاب کرده است.

✓ یاس نو / ۳ شهریور ۸۲

به بهانه انتشار فارسی‌آموز ادبی

در ستایش فرزاتگی

نویسنده: زری نعیمی

نقد

بهین گزینی‌ها و انتخاب دقیق «شاهکارها»، به معنای واقعی این اصطلاح، چه در عرصه ادبیات خلاقه کودک و چه در گستره پروژه‌های تحقیقاتی، نشان می‌دهد که محمدهادی محمدی، از راه‌هایی می‌رود که یا اصلاً رونده‌ای ندارند یا روندگان آن بسیار اندک‌اند. محمدی هنگامی که میان دو یا چند کار متخیر می‌شود، آنی را برمی‌گزیند که دشوارتر است. در نظر گرفتن، خلاقانه و تولید تفکر و اجرای پروژه‌های عظیم پژوهشی نظری و راهبردی در این عرصه و نگاهی گذرا به عنوان کتاب‌هایی

او، از دغدغه‌های بنیادین وی خبر می‌دهد. هر کدام از این کتاب‌ها سندی است محکم و علمی و غیر قابل انکار برای اثبات تک بودن روش محمدهادی محمدی.

کتاب فارسی‌آموز ادبی نیز از این جمله است. این کتاب ریشه در فرهنگ ایرانی دارد. نخودی، شخصیت اصلی این کتاب آموزشی است که از دیرباز، جایگاه خاصی در فرهنگ مردمی و فولکلوریک ایرانی داشته است؛ شخصیتی آشنا، افسانه‌ای و طنزآمیز. مؤلف این کتاب، از بار داستانی و به ویژه طنز ویژه کودکان آن کاسته و بر محتوای تعلیمی و ساخت در سواره آن افزوده است. البته، ترکیب استادانه این دو در یک کتاب بسیار زیبا و نفیس، جذابیت مضاعفی را پدید آورده است.

✓ جام جم / ۷ مرداد ۱۳۸۲

رها شدن از حصار جادو شده الف، ب، ج، د...

نقد

چندی حدود ۳ دهه و شاید هم بیش‌تر، از گروه‌بندی سنی مخاطبان کتاب‌های کودک و نوجوان می‌گذرد؛ همان گروه‌بندی معروف «الف، ب، ج، د...» که روزگاری گروه‌بندی خوبی هم محسوب می‌شد. نویسنده و شاعر کودک و نوجوان، هنگام نوشتن داستان و سرودن شعر، با در نظر گرفتن گروه سنی مخاطبش، شروع می‌کند به نوشتن، ناشر هم هنگام چاپ اثر، گروه سنی کتاب را می‌چسباند پشت جلد و به این ترتیب، کار انتخاب برای مخاطب آسان‌تر می‌شود.

در ایمن سنی و اندی سال، مخاطبان، نیازها و سلیقه‌شان، ویژگی‌های روحی و روانی‌شان، رابطه‌های اجتماعی آن‌ها و ارتباطشان با رسانه‌های مختلف، به کلی تغییر کرده است؛ به خصوص میزان تأثیرگذاری رسانه‌هایی چون مطبوعات، تلویزیون، ماهواره‌ها و رایانه‌ها بر مخاطب بسیار زیاد بوده است. بر اثر این تحولات، کودک و نوجوان، هم در محتوا و هم در حوزه زبان، به افق‌های وسیع‌تری قدم گذاشته است.

در این میان، تولیدکنندگان محصولات فرهنگی برای کودکان و نوجوانان نیز عکس‌العمل‌های متفاوتی نشان داده‌اند. در حوزه کتاب اما همه چیز در سطره اصول‌گرایان

یونانیان اعتقاد داشتند کره زمین را بر شانه‌اش حمل می‌کند ۴- ژئوس، خدای خدایان در یونان قدیم ۵- آئیل، جنگجوی شکست‌ناپذیر عر مرکور، الهه‌های که یونانیان اعتقاد داشتند دو پای پرنده دارد. این شش نفر به ترتیب رمز حکمت، قدرت، مقاومت، سرسختی و شجاعت و سرعت بودند.

کاپیتان مارول، به زودی توانست حتی از سوپرمن هم محبوب‌تر شود؛ زیرا خوانندگان نوجوان می‌توانستند به راحتی با او همذات‌پنداری کنند. در آن زمان، اولاً اکثر خوانندگان مجلات کمیک استریپ، نوجوانان بودند و ثانیاً نویسندگان ماجراهای کاپیتان مارول، بسیار خلاق‌تر از نویسندگان سوپرمن بودند و شخصیت‌های فرعی جذاب‌تری برای او خلق کردند. مثلاً یکی از دشمنان کاپیتان مارول، مسترماوند بود که ابتدا خوانندگان فکر می‌کردند که او یک صدای رادیویی است، اما بعد معلوم شد یک کرم سخنگو از یک سیاره دیگر است. این شخصیت خبیث، بسیار جالب‌تر و حتی هولناک‌تر از روبات‌ها و دانشمندان روان‌پریش بود که سوپرمن همیشه با آن‌ها می‌جنگید.

شرکت DC مدعی بود که کاپیتان مارول، از سوپرمن تقلید کرده است. این شکایت، سرانجام در سال ۱۹۴۸، به دادگاه رسید. پس از فراز و نشیب‌های متعدد، این قضیه پس از چند سال در بیرون دادگاه حل و فصل شد. در سال ۱۹۷۳، شرکت DC که صاحب این شخصیت شناخته شده بود، سعی کرد از این شخصیت بهره بگیرد، اما مجبور شد از نام شزم استفاده کند. زیرا نام مارول، توسط یک شرکت دیگر در حال استفاده بود. انتشار این کمیک استریپ‌ها، پس از ۳۵ شماره به پایان رسید. سپس در دهه ۸۰ به صورت محدود و با نام جدید افسانه‌ها این مجموعه را منتشر کرد. در دهه ۹۰ نیز کمیک استریپی با عنوان قدرت شزم، به بازار آمده و از آن زمان تا به حال، کاپیتان مارول در این عنوان اختصاصی، به سوپر قهرمان بازی مشغول است. تا سال ۱۹۴۰، زنان در کمیک استریپ‌ها، فقط در نقش نامزد قهرمان یا دختری که باید نجات داده شود، حاضر بودند. ویلیام مولتون، روان‌شناس که خود را یکی از منتقدین فرهنگ اجتماعی آمریکایی می‌داند، درباره این

گروه سنی الف، ب و... است؛ یعنی هنوز همان گروه‌بندی سنی و همان سبک و سیاق، رعایت می‌شود.

در ترجمه اما اوضاع جور دیگری است. همه از خواندن آثار «استاین» لذت می‌برند، اما باز در مرحله تقلید از استاین و کپی‌کاری، دچار همان دگماتیسم الف و ب و ج می‌شوند؛ دگماتیسمی که بسیار با اندیشه‌های استاین و زبان او در تضاد است و البته برای مؤلفان ما، اوست که تعیین می‌کند چه بنویسند و چه ننویسند و با چه زبانی بنویسند و با چه زبانی ننویسند.

کتاب «شاید اسم من...» که خیلی زود به چاپ دوم رسید، این قوانین را رعایت نکرده و توانسته است طیف مخاطبش را گسترده‌تر کند و اندکی از آن معیار فاصله بگیرد. به تازگی هم کتاب دیگری از همان نویسنده، به نام «عابر: من یک عابر پیاده هستم»، منتشر شده است. این کتاب در حقیقت، تکرار همان ایده‌ها و زبان در کتاب پیشین نویسنده است و اگرچه برای نویسنده‌اش پیشرفتی محسوب نمی‌شود، خودآگاه و ناخودآگاه، بر لزوم تغییر بسیاری از اصول کلاسیک ادبیات کودکان پافشاری کرده و با مخاطبان خود، در فضای ذهنی متفاوت و با زبان جدیدی سخن گفته است.

✓ نشریه پهل‌بان / شماره ۱۷ / مرداد ۱۳۸۲

سوپرمن و شزم در دادگاه!

تاریخچه کمیک استریپ - قسمت ششم

نویسنده: مهدی قربانی مهربانی

مقاله

در فوریه سال ۱۹۴۰، در شماره دوم مجله Whiz Comic، شخصیت کمیک استریپی به خوانندگان عرضه شد که بعدها برای شرکت DC، ناشر سوپرمن و بت‌من، مشکلات عدیده‌ای به وجود آورد.

کاپیتان مارول، در اصل، نوجوانی به نام بیلی بانسون بود که می‌توانست با گفتن کلمه جادویی شزم، به نیروهای فوق‌بشری دست پیدا کند. واژه شزم، یک کلمه ترکیبی از شش حرف S-H-A-Z-A-M است که اول اسم خدایان اساطیری است: ۱- سلیمان حکیم ۲- هرکول، قهرمان قدرت در میان خدایان یونانی ۳- اطلیس، الهه‌های که

کمیود، مقاله‌ای نوشت و پس از دعوت شدن از سوی سردبیر مجله «آمریکن کمیक्स»، قهرمان مونتشی خلق کرد که تمام نیروهای ابرمرد را داشت و در ضمن، از جذابیت‌های زنانه فوق‌العاده‌ای هم برخوردار بود. این قهرمان، در تابستان ۱۹۴۲، با نام «زن عجوبه» به بازار آمد. هدف از خلق او این بود که برای دخترهای نوجوان، یک الگوی مثبت باشد، اما محبوبیت او بسیار بالا رفت و پس از سوپرمن و بت‌من، پرفروش‌ترین عنوان DC شد. او قدرت‌های فوق‌بشری زیادی داشت؛ می‌توانست پرواز کند، خود و هواپیمایش را هدایت کند و با استفاده از یک کمند جادویی، جنایتکاران را به اعتراف وادارد.

در دهه‌های ۶۰ و ۷۰، با بروز چالش‌های اجتماعی جدید برای زنان آمریکا زن عجوبه نیز به مخاطبان بیش‌تری دست یافت و نویسندگان به او شخصیت دقیق‌تری دادند. آن‌ها هویت مخفی زن عجوبه را حذف کردند و در عوض، پس‌زمینه اساطیری او را بیش از پیش پرورش دادند و در حقیقت، او را از نو خلق کردند.

✓ **مشمیری / شماره ۳۱۶۶ / ۲۳ شهریور ۱۳۸۲**

فرزانه کودک‌نما

پدیده شل سیلور استاین

نویسنده: مسعود میرزاپور

گفت‌وگو

کنون می‌توان شل سیلور استاین را یک پدیده کم‌نظیر، نه فقط در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، بلکه حتی در کل حوزه نشر و چاپ دانست. ترجمه‌های متعدد و چاپ‌های مکرر آثار وی، نشان می‌دهد که بعد از گذشت پنج سال، تب سیلور استاین، هنوز فروکش نکرده است. اقبال از آثار استاین، به ویژه از آن جهت اهمیت دارد که می‌تواند راه تازه‌ای پیش روی ادبیات کودک و نوجوان در ایران بگشاید که گرفتار در تاروپود محتوا و فرم‌های گردوخاک‌گرفته، در انحطاطی رخت‌تاک به سر می‌برد.

دست‌اندرکاران ادبیات کودک و نوجوان در ایران، به ویژه کاتبین پرورش فکری کودکان و نوجوانان که اکنون هیچ نشانه‌ای از گذشته باشکوه‌ش ندارند، قطعاً تأمل در بار توفیق سیلور استاین را می‌توانند راهگشای آینده خود

بدانند. گشودن رازهای این «فرزانه کودک‌نما» که با منطق کودکانه همه فهم، بنیادهای اندیشه بشری را به چالش می‌کشد، در سالیان اخیر، موضوع بحث بسیاری از محافل ادبی در سراسر جهان بوده است. اما به ظاهر سادگی جادویی داستان‌ها و اشعار او، موجب شده منتقدان کم‌تر جرأت کنند به واکاوی موشکافانه آن‌ها، به ویژه از باب شگردها و متون ادبی بپردازند. از جمله آن که این همه کتاب از او در ایران به چاپ مکرر رسیده، اما هیچ‌گاه یک نقد جدی درباره او نخوانده‌ایم.

با رضی خدادادی، در باب ترجمه، مسایل و مشکلات مربوط به آن و بالاخره آثار استاین، در این مطلب گفت‌وگو شده است. خدادادی می‌گوید: زمانی که درخت بخشنده استاین به دستم رسید، وقتی کتاب را خواندم، با تمام وجود جذبش شدم و بلافاصله، بدون آن که قصدی برای زندگی آینده‌ام به عنوان مترجم ادبیات کودک و نوجوان و حتی بزرگسالان داشته باشم، به ترجمه آن اقدام کردم. با یک نوع شور شاعرانه، ترجمه را آغاز کردم و این سرآغاز زندگی مترجمی من بوده است.

خدادادی درباره این سؤال که چگونه پس‌زمینه ذهنی نویسنده‌ای مثلاً از آمریکای شمالی را با پس‌زمینه مخاطب شرق نزدیک می‌کند، می‌گوید: زبان هر کس تفکر او را مشخص می‌کند. اگر از این نظر برداشت‌های نژادپرستانه‌ای نکنیم، تا حدودی درست است، آن‌کس که زبان جداگانه دارد، می‌شود گفت که تفکرات جداگانه‌ای هم دارد. حال اگر ما بخواهیم این را به زبان دیگری منتقل کنیم، به نکته جالبی می‌رسیم و آن، این است که باید از صافی یک زبان و یک تفکر بگذرد. مترجم در حقیقت، کلمه به کلمه ترجمه نمی‌کند؛ چرا که متن واحد را می‌گیرد و با صافی ذهنی، زبانی و فرهنگی خود پالایش می‌کند و به خواننده انتقال می‌دهد و این امر، بالطبع همان چیزی نخواهد شد که بوده و در این‌جا به همان نکته قبلی می‌رسیم که همان‌گونه که سفر حادثه‌ای تکرارناپذیر است، هر ترجمه نیز حادثه‌ای تکرارناپذیر است و به همین دلیل است که هیچ‌وقت، دو مترجم نمی‌توانند اثر واحدی را یکسان در بیاورند.

وی درباره کیفیت و سبک آثار استاین می‌گوید: آثار

است. این جلد شامل بخش عمده مقالات حرف «پ» از «پرو» تا «پیوند» است. با انتشار این جلد، حرف «پ» نیز پایان گرفت. در این جلد، همانند جلد‌های پیشین، برخی از مقالات اساسی و مفصل دیده می‌شود؛ از جمله باید به مدخل‌های پزشکی، پژوهش، پست، پوشاک و پهلوی اشاره کرد.

در بررسی اجمالی این مجله، برخی کاستی‌ها در انتخاب مدخل‌ها به نظر رسید؛ از جمله در زیر عنوان پرنیا، ضروری بود مقاله‌ای در احوال حسین پرنیا (موتمن‌الملک)، رئیس مجلس شورا، در سالیان متمادی نوشته می‌شد. هم‌چنین، از نوشتن احوال داود پرنیا، حقوقدان و موسیقی‌شناس و مبتکر برنامه گل‌های رنگارنگ در رادیو ایران، غفلت شده است. اما نکته مهم‌تر این که مسئولان دانشنامه، پیش از چاپ مقالات، هر جلد را با برخی نوجوانان ۱۰ تا ۱۶ ساله در میان گذاشته‌اند و با در نظر گرفتن میانگین دریافت‌های ذهنی این گروه، حد میان، آسانی و دشواری مقالات را معین می‌کنند. در بررسی اجمالی اسامی گروه دانش‌آموزی شرکت‌کننده در جلسات فرهنگنامه، نتیجه می‌گیریم که نوجوانان مذکور، به طور عمده فرزندان اساتید و محققان و نویسندگان دانشنامه یا افرادی از تراز آنانند. بنابراین، شرکت‌کنندگان در این جلسات، نمی‌توانند معطل فهم عمومی نوجوانان جامعه ما باشند.

به این دلیل، به نظر می‌رسد که استفاده از فرهنگنامه، نه تنها برای کودکان ده ساله، بلکه برای اغلب نوجوانان محدوده سنی ذکر شده، به آسانی امکان‌پذیر نباشد. جفتنی است مؤلفان و ویراستاران این فرهنگنامه، گروهی کثیر از دانشمندان رشته‌های مختلفند.

✓ اعتماد / ۹ تیر ۱۳۸۲

کارنامه ادبیات کودکان، بازتابی ندارد!

نویسنده: محمود معتمدی

مقاله

ادبیاتی که برای بزرگسالان فراهم می‌آید و در قالب و شکل‌های مختلفی عرضه می‌گردد، از دامنه‌ها و دانستگی‌های خاص و فراوان و حتی بالایی برخوردار است.

استاین، به دو بخش تقسیم می‌شود که یک بخش مربوط به ادبیات کودک و نوجوان است و بخش دیگر، ادبیات بزرگسالان، تصنیفات یا گیتار و نمایش‌نامه‌ها و نوشته‌های پراکنده او را شامل می‌شود. آنچه سیلوراستاین را سیلوراستاین کرد، مربوط به بخش اول، یعنی ادبیات کودک و نوجوان است. کل آثار استاین ۹ کتاب است؛ ۶ داستان برای کودکان و ۳ کتاب شعر و همین‌قدر باقی خواهد ماند. چرا که قرار نیست او به این دنیا باز گردد و آثار جدیدی بنویسد. شعرهای استاین سبک خاصی دارد. از لحاظ شعری، استاین همان‌گونه که منتقدین غربی گفته‌اند، شاعر برجسته‌ای است. از مهم‌ترین ویژگی‌های او، هنجارشکنی‌ها و ساختارشکنی‌های اوست که در معنا نگرش به کودکان دارد. این نکته است که به آثار او ویژگی و برجستگی داده است. به عبارت ساده‌تر، ما یک نوع نگاه استاینی داریم، نه یک قالب شعری خاص او. اما داستان‌های او دارای ساخت قوی‌تری است؛ مثل درخت بخشنده، لافکادیو، جست‌وجوی قطعه گم شده و آشنایی قطعه گم شده با دایره بزرگ که بعضی معتقدند قطعه گم شده، بیش‌تر جنبه‌های فلسفی و عرفانی دارد که آن را مخصوص بزرگان کرده است.

وی درباره بعضی از حکایت‌های استاین که بدون هیچ اتفاقی یا پیامی و مفهومی خاص پایان می‌گیرد، چنین می‌گوید: در داستان‌های استاین، آنچه امروز در نقد ادبی با عنوان پایان باز یا مشارکت خواننده در متن وجود دارد مطرح است. استاین اعتقاد دارد که ما برای آدم‌ها نمی‌توانیم تعیین تکلیف کنیم. اصولاً یکی از ویژگی‌های جذابیت استاین برای کودکان همین است.

✓ نشر دانش / شماره ۱۰۳

فرهنگنامه کودکان و نوجوانان

نویسنده: سیدعلی آل‌داود

نقد

جلد هشتم فرهنگنامه کودکان و نوجوانان، شامل بخشی از عنوان حرف «پ». اخیراً انتشار یافته است. اهتمام تهیه‌کنندگان این فرهنگنامه و مدیریت آن، در نشر مرتب مجلدات این اثر ارزنده و قابل استفاده، ستودنی

اما در این میان، ادبیات کودکان که خود بخشی از ادبیات متن‌های به ظاهر آسان، اما دل‌پذیر را با خود دارد، خود چگونگی ادبیاتی است؟

آن‌چه به نام ادبیات کودکان و نوجوانان در این‌جا و آن‌جا عرضه می‌گردد، باید چه به لحاظ تکنیک و چه به لحاظ محتوا، در چشم‌انداز دریافت‌های سنی این بچه‌های گروه‌های سنی باشد که از سویی، با باورمندی روزمره همراه باشد و از سوی دیگر، دامنه تخیل و پرسش‌های وی را گسترش دهد. ادبیات کودکان که دارای زبان و ساختاری ساده، اما پرجاذبه است، خود ایستگاهی است برای دیدن و فکر کردن و طرح پرسش‌های کودکانه از وقایع و جهان پیرامونش. این نوع نگرش و لذت بردن از واقعیت که با سرچشمه‌های واقعیت‌های بیرون از متن، نوعی همراهی و همبستگی دارد، همواره از یامی خاص برخوردار است. اکنون جامعه ما از یک متولی فرهنگی ارزشمند، در حوزه ادبیات کودکان، عملاً بی‌بهره است و آن‌چه بعضی ناشران به عنوان کتاب‌های کودکان و نوجوانان عرضه می‌دارند، اغلب فاقد ویژگی‌های زبانی، ساختاری و جهان‌بینی و دنیای خاص کودکانه است و مخاطبان کودک و نوجوان، چندان رغبتی به خواندن این قبیل متن‌های نه چندان کودکانه از خود نشان نمی‌دهند. اما در این میان، نقش چند عامل جانبی هم محل تأمل است.

نخست، چشم‌انداز فعالیت‌های انجمن نویسندگان کودک و نوجوان است که عملکردش جز توصیه‌هایی در این‌جا و آن‌جا نقش کارسازی ندارد و در پناه فرهنگ مسلط به حیاتش ادامه می‌دهد. دوم، نقش شورای کتاب کودک است که سازمانی غیرانتفاعی و دارای چهره‌های متخصص و شاخص در عرصه ادبیات کودکان است. این نقش همواره نقشی ارشادی بوده است و با توجه به محدودیت امکانات، صدا و برنامه‌هایش به گوش همگان نمی‌رسد. نکته جدی‌تر، بیگانگی خانواده‌ها و جامعه، با چشم‌انداز ادبیات کودکان و نوجوانان است. آیا در چنین فضایی می‌توان پرسید، جایگاه ادبیات کودکان و نوجوانان، به راستی در کجاست؟

شاید پژوهش‌های میدانی، زمینه اصلی نگرش به بیرون ادبیات کودکان باشد.

✓مهمشهری / شماره ۳۱۳۳ / ویژه تهران ۱۶۷

کتاب، کودک و نوجوان، تابستان

من یار مهر بانم

نویسنده: المیرا کریمی

گزارش

همه ساله در فصل تابستان، فروش کتاب‌های کودک و نوجوان کاهش می‌یابد. شاید این مسئله، عجیب و بی‌اور نکردنی باشد، اما یک واقعیت آماری است که اغلب ناشران کودک نیز در آمارگیری انجام شده، آن را تأیید کرده‌اند. باید از خود پرسیم که چرا مطالعه و کتاب خواندن، تا این اندازه برای کودک و نوجوان امروزی کم اهمیت است؟

فریده خلعتبری، مدیر نشر شب‌اویر، در این باره معتقد است: در بین کودکان و نوجوانان، انگیزه‌های برای کتابخوانی وجود ندارد و زمانی که انگیزه وجود نداشته باشد، تابستان و تعطیلات، با فصل‌های دیگر سال تفاوتی نمی‌کند. ناشران باید به دنبال ایجاد انگیزه در کودکان و نوجوانان باشند. یکی از راه‌های این کار برگزاری جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های کتاب در طول سال، به ویژه در تابستان است. اما در تابستان، کتابخانه مدارس تعطیل است و در کتابخانه‌های عمومی نیز کتاب خواندنی وجود ندارد. حق خرید برای این کتابخانه‌ها در اختیار دولت است و سیاست خرید سازمان‌های دولتی، سیاست مناسبی نیست. به نظر می‌آید که اکثر این کتاب‌ها، حاوی موضوعات تکراری و پیام‌های تکراری هستند و تنوع محتوایی در آن‌ها وجود ندارد.

شاید اصلی‌ترین نکته این باشد که اساساً جامعه ما، جامعه کتابخوانی نیست و نیاز به خواندن، هم‌چون دیگر نیازها، به درستی درک نشده است. ما اغلب با کتاب، هم‌چون غریبه برخورد می‌کنیم. از سوی دیگر، ناشران به گونه‌ای برای انتشار کتاب‌هایشان برنامه‌ریزی می‌کنند که ضرر اقتصادی متوجه‌شان نشود.

اما موضوعاتی که نویسندگان کودک و نوجوان برای کتاب‌هایشان انتخاب می‌کنند، تا چه اندازه می‌تواند در فروش کتاب‌ها مؤثر باشند؟ آیا نویسندگان با شناخت کافی از مخاطب، کتاب را به رشته تحریر درمی‌آورند یا این که

رنگی و در مثال دوم و سوم، فقط علامت نکره و «این» و «آن» رنگی چاپ شده است. در حالی که در مثال چهارم، همه جمله رنگی چاپ شده است.

✓ روزنامه شرق / ۶ شهریور ۸۲

موقعیت کسری

نویسنده: لیلا نصیری‌ها

مقاله

ماجراهای هری پاتر، به جلد پنجم رسید. تا به حال این جادوگر ۲۷۱۸ صفحه از ماجراهای هری پاتر را نوشته است و البته، هنوز هم ادامه دارد. بیش از ۲۰۰ کشور، این ماجراها را به زبان خودشان ترجمه کرده‌اند. از روی بخش اول و دوم این ماجرا، قلم ساخته شده و کارگردان دیگری مشغول ساختن قسمت سوم این ماجراهاست و در کشور خودمان، ظاهراً ۱۸ ناشر اقدام به ترجمه و پخش و فروش ماجراهای جلد پنجم هری پاتر کرده‌اند. هنوز بحث بر سر این است که آیا این اثر، ارزشمند و موفق بوده است یا خیر؟ اما درباره علت جذابیت هری پاتر: هری پاتر فانتزی شیرینی دارد. رولینگ فانتزی‌اش را کاملاً قابل باور و ملموس کرده است. از همین جاست که هر نوجوانی به راحتی می‌تواند خود را جای هری پاتر بگذارد.

ادبیات هری پاتر، ادبیات نمادی است؛ چیزی که جای آن در ادبیات ما خالی است. از سوی دیگر، آن چه فضای قصه‌های هری پاتر در اختیار خوانندگانش قرار می‌دهد، درگیر شدن با این جهان و کشف ماجراهای ریز و درشت آن است. درست مثل این که رولینگ، از خوانندگانش بخواهد مثل یک پلیس یا کارآگاه کارآزموده، خودشان از هزار توی قصه‌ها بگذرند و لذت کشف را خودشان بچشند. رولینگ نشان داده است که واقعاً جادوگر است.

✓ سروش جوان / شماره ۵۹

ما تشنه‌ایم افسانه به آب می‌ماند

یک گپ اساسی با محمدهادی محمدی محقق

ادبیات کودک

نویسنده: حسین شریف

مکات و گور

صرفاً برای تولید یک کتاب، موضوعی نه چندان جالب را به کتاب خود اختصاص می‌دهند؟ اصولاً نویسنده کودک و نوجوان باید چگونه بنویسد تا برای مخاطباتش جالب و خواندنی باشد؟

هوشنگ مرادی کرمانی، در این باره می‌گوید: نویسنده باید به گونه‌ای بنویسد که پیش از این که داستان او پیامی را منتقل کند، برای کودک و نوجوان جذاب و سرگرم‌کننده باشد و این نکته‌ای است که برخی از نویسندگان فراموش می‌کنند. اصولاً با نصیحت و پند مستقیم دادن، مخاطب را گریزان می‌کنیم.

به نظر می‌رسد که تنها نمی‌توان یک یا دو عامل به خصوص را به عنوان علل استقبال کم کودکان و نوجوانان از کتاب‌ها، در طول سال به طور عام و در فصل تابستان به طور خاص، در نظر گرفت. تمام اشخاص و سازمان‌هایی که به نوعی در امر چاپ کتاب کودک و نوجوان نقش دارند، هر کدام می‌توانند عاملی برای بروز این مشکل باشند.

✓ کتاب ماه ادبیات و فلسفه / شماره ۶۸

کتاب‌های زبان فارسی دبیرستان در ترازوی

نقد (۲)

نویسنده: ولی‌الله قانعی

مقاله

این مطلب، به نقد درس‌های یازدهم به بعد کتاب زبان فارسی در پایه سوم نظری می‌پردازد و به طور جزء به جزء، در هر درسی، اشکالات موجود را آشکار می‌کند. از جمله، در صفحه ۵۷، درس یازدهم، نگارنده می‌نویسد: می‌دانیم که ضمیر نیز به لحاظ جانیشینی اسم می‌تواند هسته گروه اسمی واقع شود. پس جا دارد که در جمله «گروه اسمی از یک اسم به عنوان هسته تشکیل می‌شود و می‌تواند یک یا چند جمله وابسته داشته باشد»، این موضوع لحاظ شود.

یا در ص ۵۸، هنگامی که روش‌های شناخت اسم مطرح شده است، هیچ تفاوتی برای شناخت اسم و وابسته‌های اسم وجود ندارد. هم‌چنین، در مثال‌های همین قسمت، در استفاده از رنگ‌ها یکسان عمل نشده است. در مثال شماره یک، اسم‌ها و نشانه‌های جمع، به صورت

در این مطلب، با محمدهادی محمدی، درباره کتاب‌های هری پاتر، گفت‌وگو شده است. محمدی درباره این که چرا هری پاتر را خوانده است، چنین می‌گوید: چون پژوهشگر ادبیات کودکان هستم، از اول هم مانند یک خواننده عادی نخواندم. دنبال این بودم که بینم ساختارش چیست و بر چه بنیان‌هایی استوار است. اول نتوانستم بفهمم چرا این بت دنیا را گرفته. رفتم جواب‌های خودم را پیدا کنم. کتاب را که مقایسه کردم، دیدم پایان قوی ندارد و ساختار جادویی‌اش هم از ارباب حلقه‌ها قوی‌تر نیست. این شد که سعی کردم علت، یابی کنم. فهمیدم هری پاتر وابسته به دنیای جدیدی است که دارد شکل می‌گیرد و ما در بستر آن زندگی می‌کنیم. به این نوع فرهنگ جدید می‌گویند: «تمدن سیاره‌ای». در واقع، ما آن دنیای چند فرهنگی را پشت سر می‌گذاریم و به یک دنیای تک فرهنگی می‌رسیم؛ یک تمدن برای یک سیاره. این که هری با کارهای جادویی‌اش، همه جا را می‌گیرد، به سبب بیچارگی انسان معاصر در یافتن راه‌حل‌های منطقی است.

وی در پاسخ به این که آیا هری، راه‌حل مناسبی برای این وضعیت هست یا نه، می‌گوید: باید محور اصالت را تعریف کرد و دید هری می‌تواند این اصالت را به نوجوان امروزی بدهد یا نه؟ من به همه می‌گویم حتماً بخوانید، ولی نمی‌دانم آیا کاری که افسانه‌های پریان در طول هزاران سال برای ما کرد، هری می‌تواند برای نوجوان امروز بکند؟! البته، سرعت تحولات در کتاب، چنان زیاد است که ممکن است تا وقتی خواننده در متن داستان است، از جهان واقع رها شود، ولی به محض این که کتاب را می‌گذارد زمین؛ دومرتبه آن مشکلات قبلی، این بار با خواسته‌های بزرگ‌تر و حتی عجیب‌تر برگردد سر جایش. اما بزرگ‌ترین کمکی که فانتزی به انسان می‌کند، این است که تخیلش را رشد دهد.

✓ اعتماد / ۲۲ مرداد ۱۳۸۲

کتاب‌های دیروز، نیازهای امروز!

نویسنده: مهران همی

گزارش

کتاب‌های درسی، در پایان هر ترم، مورد ارزیابی کارشناسان مسائل آموزشی قرار خواهد گرفت. این امر به

مفهوم ایجاد تغییر در ساختار کتاب‌ها نیست، بلکه کتاب‌های درسی، با جدیدترین روش‌های علمی و دستاوردهای روز مقایسه می‌شوند تا بار علمی آن‌ها مشخص شود. از بین معلم‌ها گروهی داوطلب می‌شوند تا نتایج این بازبینی‌ها را به اطلاع سایر معلمان نیز برسانند. سایت خبری «کانادا نیوز»، با درج این مطلب، می‌نویسد: از این پس در کلیه ایالات و شهرهای این کشور، سیستمی با عنوان نظارت بر میزان علمی کتاب‌های درسی به کار گرفته خواهد شد تا کتاب‌های کلیه مقاطع تحصیلی، اصطلاحاً به روز باشند.

در هر کشوری، تغییر سیستم آموزشی می‌تواند امکان‌پذیر باشد؛ به شرط آن که کلیه جوانب آن بررسی شود. یکی از تغییراتی که در سیستم‌های آموزشی کشورهای پیشرفته به چشم می‌آید (و احتمالاً در سال‌های آتی به کار گرفته خواهد شد)، بررسی به روز بودن کتاب‌های درسی، از پایه تا دانشگاه است.

دکتر آن دیویس، یکی از اساتید دانشگاه کبک کانادا می‌گوید: بنده اعتقاد خاصی به تشکیل این گروه‌ها دارم، اما مایلیم درباره لزوم تشکیل آن‌ها نیز صحبت کنم. این گروه، نخستین قدم را در مسیر جدید بودن مطالب درسی برمی‌دارد. به عبارت دیگر، فرایند آموزشی یک کشور را تا حد امکان به آینده نزدیک می‌سازد. پس، هیچ کشوری نمی‌تواند بگوید که این اقدام را نمی‌پسندد، اما امکان دارد از جزئیات، خواهان تغییراتی باشد که من نیز تا حدودی با شما موافقم.

وی ادامه می‌دهد: بهتر است وظایف این گروه را در چند «ایتم» کلی خلاصه کنیم. نخستین وظیفه این گروه، مطالعه و جست‌وجو در کتاب‌های آموزشی سایر کشورهاست؛ به خصوص کشورهای پیشرفته. مطالعه این کتب، این فایده را دارد که از مطالب به روز آن مطلع می‌شوند و حتی می‌توانند برتری‌ها یا کاستی‌های کتب کشور خود را نیز با زاویه دیدی بهتر درک کنند. گزارش تمام و کمال این کاستی‌ها به مسئولان مربوط و پیگیری تا حصول نتیجه کامل و... شاید بتواند سایر وظایف این گروه باشد.

در چند کشور دنیا، از جمله سوئیس، اعضای گروه تحقیق و بررسی باید در یک مقطع تحصیلی نیز تدریس

ارائه دهید. امروز و در قرن ۲۱، در هیچ یک از کشورهای پیشرفته دنیا، آموزش به یک کتاب مشخص درسی محدود نمی‌شود؛ آن هم کتابی که خالی از مواد لازم برای معرفی ادبیات به کودکان است. مدارس باید دارای کتابخانه‌هایی غنی از آثار ادبی ارزشمند باشد تا وقتی درباره ادبیات و سبک‌های مختلف و عناصر آن در کلاس درس صحبت می‌شود، نمونه‌هایش در دسترس دانش‌آموزان قرار گیرد.

وی سپس به عدم برداشتن گام‌های اساسی توسط کانون پرورش فکری، در زمینه حرفه‌ای شدن ادبیات کودکان، اشاره می‌کند و می‌گوید، کانون هم مثل آموزش و پرورش، به کتاب کودک نگاه ابزاری دارد. کانون از ابتدا یک بخش پژوهشی در مورد ادبیات کودکان داشت که قرار بود تاریخ ادبیات کودکان را پس از انقلاب منتشر کند، اما این کار را انجام نداد.

وی منظور از حرفه‌ای شدن ادبیات کودکان را این‌گونه معنا می‌کند که ادبیات کودکان، در مسیر حرکتش به چایی برسد که در عرصه‌های گوناگون ساختارش خود بسنده باشد؛ هم به لحاظ اقتصادی بیوفایی داشته باشد، هم کارشناسانی آموزش دیده داشته باشد که در گستره دانشگاه‌ها و کتابخانه‌ها این موضوع را آموزش دهند و هم ادبیاتی داشته باشد خلاق که بتواند در عرصه جهانی، به آثار برجسته کودکان بپاویزند.

مشکل امروز ادبیات کودکان ما، گرفتار شدن در ورطه تکرار و دور شدن از خلاقیت است. به همین دلیل، علاقه بچه‌ها نسبت به کتاب، به ویژه کتاب‌های تألیفی، روز به روز کم‌تر می‌شود. اگر موانع حرفه‌ای شدن ادبیات کودکان از سر راه برداشته شود، می‌تواند ساختاری بیابد که خلاق و نوآور شود و اجزایش با هم هماهنگ و همساز باشد، نه این‌که به جایی برسیم که ترجمه بر تألیف چیره شود. امروز و در دهه ۸۰، ما شاهدیم که عناصر سازنده ادبیات کودکان، هماهنگ با هم رشد نکرده‌اند؛ جایی پیشرفت داریم، جایی بسرفت.

قائینی، بحث خود را چنین ادامه می‌دهد: اگر با نگاه حرفه‌ای شدن به آینده ادبیات کودکان بنگریم، می‌بینیم که امروز دنیا در گستره ادبیات کودکان، به سوی تشکیل شبکه‌های ارتباطی - اطلاعاتی حرکت می‌کند. در این شبکه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی، دانش ادبیات کودکان قابل

کنند. این اجبار سبب می‌شود که افراد در کوران تدریس قرار داشته باشند و خود از نزدیک، شاهد ضعف‌های موجود در کتاب‌ها باشند. یکی دیگر از وظایف این گروه، می‌تواند این باشد که دریابند آیا دانش پژوهان، توانایی برقراری ارتباط با این مطالب را دارند یا نه؟

مطالب کتاب‌های درسی، در چند سال گذشته، در ایران تسخیری خاص نکرده و تنها بخشی از مطالب، به بخش‌های دیگر منتقل شده است. کارشناسان معتقدند که این جایه‌جایی‌ها در جهت به روز شدن کتاب‌ها صورت گرفته، اما توانایی درک و برقراری ارتباط دانش‌آموزان با این مطالب، از سوی طراحان در نظر گرفته نشده است.

گروهی برای تغییر کتاب‌های درسی، اما با وظایفی متفاوت‌تر، در ایران و سیستم آموزش و پرورش فعالیت دارند، ولی به دلایل گوناگون نمی‌توانند نتایج تحقیقات خود را آن‌طور که باید و شاید، در اختیار علاقه‌مندان قرار دهند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که عدم برخورداری از تمکن مالی بالای آموزش و پرورش، تسامیل نداشتن دست‌اندرکاران برای تغییر اساسی در کتاب‌ها و... جزو مهم‌ترین عوامل بازدارنده این‌گونه فعالیت‌هاست.

✓ روزنامه پاس نو / ۸ و ۱۰ شهریور ۱۳۸۲

نقش آموزش و پرورش، در حرفه‌ای نشدن ادبیات کودکان در ایران نویسنده: هاله باستانی

گفت‌وگو

این مطلب، گفت‌وگویی است با زهره قایینی، پژوهشگر و کارشناس کتاب کودک که به صحبت درباره مجموعه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان، دلایل و انگیزه‌های گردآوران این مجموعه و توجه به ویژگی‌های خاص ادبیات کودک، از ابتدا تا دوره مشروطه، عصر طلایی دهه چهل و... می‌پردازد. وی به جای خالی آثار ارزشمند ادبیات روز کودکان، در کتاب‌های درسی اشاره می‌کند و می‌گوید: درس فارسی و ادبیات وظیفه دارند که پیوندی بین کودک و نوجوان و ادبیات ایجاد کنند. وقتی شما در مورد ادبیات و سبک‌های مختلف آن در کتاب‌های درسی صحبت می‌کنید، باید نمونه‌های مناسبی هم برای آن‌ها

ذخیره و قابل دسترسی می‌شود و هر کسی در هر جایی می‌تواند به سادگی درباره هر بخشی از دانش ادبیات کودکان، اطلاعات مورد نیاز خود را پیدا کند. آرزوی ما این است که ادبیات کودکان کشور ما نیز بتواند چنین شبکه اطلاعاتی - ارتباطی را برای خود فراهم سازد. البته، اگر مواعی که به آن اشاره کردیم، برطرف نشود و نگاه درست به ادبیات کودکان و ضرورت رشد آن در جامعه عینیت پیدا

نکند، شاید هنوز چنین آرزویی زود باشد. اما به هر حال، ما تلاش مان را می‌کنیم، با نهادهای مختلف مسئول ارتباط برقرار کرده‌ایم و طرح‌مان را ارائه داده‌ایم. اگر چنین بانکی به وجود بیاید، نه فقط کودکان و نوجوانان و معلمان که همه اقشار جامعه، از جمله دانشجویان و محققان در دورترین نقاط کشور، از آن بهره‌مند خواهند شد که این می‌تواند در زمینه گسترش ادبیات کودکان، تحول اساسی ایجاد کند.

✓ پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان / شماره ۳۳ و ۳۲ /

تابستان و پاییز ۱۳۸۲

الف آغاز

چند پرسش درباره کلیشه‌های تبعیض جنسی

میزگرد

تبعیض جنسی چگونه بر ادبیات عارض می‌شود؟
با حضور سمیرا اسمان‌پور، شادی صدر و مدیا کاشیگر

مقاله

تبعیض جنسی در دنیای کتاب کودک

نویسنده: مینا اخباری‌آزاد

مسئله جنسیت در ادبیات نوجوان

نویسنده: لیدنا افراسنت

مترجم: فاطمه زمانی

زن در ادبیات نوجوانان هیتلرین

نویسنده: ماریکا ای فرانک

مترجم: کاتارینا ورزی

خواننده درون متن

نویسنده: ایدان چمبرز

مترجم: طاهره آینه‌پور

محرلی پایان نامه

بررسی عامل جنسیت در داستان‌های کوتاه

نوجوانان سال‌های ۷۲-۶۸

نویسنده: مجید ابراهیم‌دماوندی

نقد

دختری که از زمین خوردن نمی‌هراسد

نویسنده: ال. ام. مونگمری

مترجم: مریم واعظی

نمود کلیشه‌های تبعیض جنسی در افسانه‌های

سیندرلا

نویسنده: صابیه امیرحسینی

راستی فردا چه شکلی دارد؟

نویسنده: شهره کاندی

نقد کتاب: شبانید

نویسنده کتاب: لیلا حکیم‌اللهی

دخترهای خانه‌نشین، پسرهای خیابانی

نویسنده: مژگان کلهر

نقد کتاب: گم شده

نویسنده کتاب: سپیده خلیلی

بازتاب آثار مرادی‌کرمانی در مطبوعات خارجی

نویسنده: کمال بهروزکیا

سبک مرادی‌کرمانی از قصه‌های مجید تا لیخند

انار

نویسنده: شکوه حاجی‌نصرالله

در باب آن چه مرادی را از دیگر نویسندگان

تمایز می‌کند

نویسنده: علی‌اصغر سیدآبادی

بررسی گره در طرح داستانی دخل

نویسنده: علی عباسی

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۶۹ / قیر ۱۳۸۲

سخن سرریز

سحر هری پاتر با سکوت و ساده‌اندیشی باطل نمی‌شود

گزارش

— کودکی پا در شش سالگی گذاشت

گزارش ششمین مجمع عمومی انجمن نویسندگان کودک و نوجوان

— دروغ زبان

گزارش بیست و پنجمین نشست نقد آثار ادبی کودک و نوجوان

— دهه هفتاد روی دوش دهه شصت ایستاده است

گزارش بیست و یکمین نشست نقد آثار تصویری کودک و نوجوان

— چگونه به فارسی بنویسیم؟ چگونه به فارسی بخوانیم؟

بررسی انتقادی کتاب‌های بخوانیم و بنویسیم اول دبستان

— نویسنده به طور ناگهانی وارد متن شد و این...

گزارش سومین نشست مخاطبان

— تأثر کودک مقولی ندارد

گزارش نشست مسئولان نهادهای دولتی تأثر کودک و نوجوان

— تأثر کودک و فقر متن

گزارش نشست ناشران نمایش‌نامه‌های کودک و نوجوان

مقاله

— نگاهی به ۴ دهه تصویرگری کتاب کودک در ایران دهه ۶۰

نویسنده: جمال‌الدین اکرمی

— فانونس‌پان گفت: دستور دستور است

نویسنده: فاطمه فرزان‌پویا

— گذر از مرز(۹) گذر از مرزهای آفریقا به آمریکا

نویسنده: پائولا، تی کوتولی

مترجم: شهناز صناعلی

— یک مشکل از هزار مشکل

یک راه‌حل از هزار راه‌حل

— نگاهی به تأثر کودک

نویسنده: محمدرضا یوسفی

— تأثر مدراس آسیب‌ها، تکنکناها و رهیافت‌ها

نویسنده: محمود برآبادی

— نمایش‌نامه و کودک و نوجوان

نویسنده: ناهید محمندی

— کندوکاو در مسائل ادبیات نمایشی برای کودکان

و نوجوانان

نویسنده: داود کیانیان

— عروسک، تأثر عروسکی و پیدایش آن

ترجمه و گردآوری: محمدرضا شمس

— درنگی بر آستانه کودک

نویسنده: عباس شادروان

— تخیل در نمایش کودک

نویسنده: منوچهر اکبرلو

— جایگاه بازی نمایشی در ادبیات ایران

نویسنده: ناهید مهدوی‌اصل

— اگر به او مجال دهیم

نویسنده: هنگامه بازرگانی

— اولین نمایش‌نامه‌نویس کودکان: هراتسوتای

گانداریشم

نویسنده: کیلیان آدامز

مترجم: بهار اشراق

— کتاب‌شناسی، مقاله‌شناسی و نمایه پایان-

نامه‌های تأثر کودک و نوجوان

به کوشش عباس جهانگیریان - ونوس آسیدی

— اعلام برائت از بنیادگرایی

نویسنده: محمدهادی محمدی - زهره قلیچ

— روساخت آزاد اندیشه‌ها، زیرساخت

اقتدار گرایانه

نویسنده: مهدی ججوانی

— قواعد یک نقد سالم

نویسنده: محمدرضا توکل صدیقی

نقد

— وقتی کلمات از خودشان می‌گویند

نویسنده: رایکا بامداد

— غیاب ساختار

نگاهی انتقادی به بخش دوم کتاب صمد، ساختار

یک اسطوره

نویسنده: حسین شیخ‌الاسلامی

— اخراج باید گردد!

نویسنده: زری نعیمی

نقد کتاب: روزی که می‌خواستند کتاب را دستگیر

کنند

نویسنده کتاب: نت هنتاف

مترجم کتاب: کمال بهروزکیا

— فراز و فرودهای یک سوگ - حماسه

نویسنده: سیدعلی محمدرفیعی

نقد کتاب: ای زمین، ای سنگدل

شاعر کتاب: محمدکاظم مزینانی

— موش کوچولو می‌زند و می‌رقصد

نویسنده: شهناز صاعلی

نقد کتاب: موش پرخور

نویسنده کتاب: منوچهر کی‌مرام

— همیشه کسی هست که به کودکان اعتماد کند

نویسنده: معصومه نصاریان

نقد کتاب: کتابچه بدجنسی‌های گرگ کوچولو

نویسنده کتاب: لیان ولبریو

مترجمان کتاب: آتوسا صالحی، مژگان کلهر

— مدیریت یک متن

نویسنده: روح‌الله مهدی‌بیور عمرانی

نقد کتاب: همان لنگه کفش بنفش

نویسنده کتاب: فرهاد حسن‌زاده

— مترجم کیست؟ ترجمه چیست؟

نویسنده: شهرام اقبال‌زاده (رازآور)

نقد کتاب: می‌خواهی چه کاره شوی؟ مترجم

نویسنده کتاب: مهناز عسگری

— می‌خواهی چه کاره شوی؟ بازیگر

نویسنده: بنفشه توانایی

نقد کتاب: بازیگر

نویسنده کتاب: محمدکاظم کاظمی

— رویکرد یادمدار

نویسنده: مهدی طهوری

نقد کتاب: خواب خوب

شاعر: جواد محقق

— کودکی در باغچه خانه مینا

نویسنده: اسانه شاپوری

— نقد کتاب: اسکیک و بچه‌ها

نویسنده کتاب: بیوید آلموند

مترجم کتاب: نسرین وکیلی

— رویای سپید یک پسرک سیاه‌پوست

نویسنده: شهلا انتظاریان

نقد کتاب: برگشت نیست

نویسنده کتاب: بوری نایدو

مترجم: ملیحه محمدی

— بچه‌جان! به چیزی که داری قانع باش!

نویسنده: اعظم حسن (ترنج)

نقد کتاب: کمی از بسیار

نویسنده: مه‌دخت کشکولی

— نقد کتاب: کاشکی

نویسنده: لیلا حکیم‌اللهی

— لبخند آن‌گونه نیلوفر

نویسنده: دکتر مرتضی قاسم‌پور

نقد کتاب: لبخند نیلوفر

نویسنده کتاب: لکرم قاسم‌پور

معرفی یک پایان نامه

— لباس در تأثر کودک
 تهیه و تلخیص: آرزو انواری
 نویسنده پایان نامه: فهیمه کیوان

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۷۰ / مرداد ۱۳۸۲

سخن سردبیر

بحث سیاسی نیست ولی...

گزارش

— نمایشگاه‌های کتاب و کتابخانه‌های مدارس باید
 به علائق دانش‌آموزان توجه کنند!
 نویسنده: محمود برآبادی

نقد

— داستان نویسی یا شعبده‌بازی؟
 نویسنده: زری نعیمی

نقد کتاب: امپراتور کلمات
 نویسنده کتاب: احمد اکبرپور

— کوچک از بزرگ کوچک‌تر است
 نویسنده: محمود برآبادی

نقد کتاب: هلی فسقلی در سرزمین غول‌ها (دو جلد)
 نویسنده کتاب: شکوه قاسمی

— جامعه یادگیر و ادبیات کودک و نوجوان
 نویسنده: مهدی کاموس

نقد کتاب: می‌خواهی چه کاره شوی؟ (چهار جلد)

— این نقد نامی ندارد

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پورعمرانی

نقد کتاب: زیر گنبد آبی

نویسنده کتاب: کامبیز کاکاوند

— داستان فیلم مستند

نویسنده: شهناز صاعلی

نقد کتاب: گوی آتش - سرزمین تازه کشف شده -

رقص ازدها

نویسنده کتاب: جان کریستوفر

مترجم کتاب: مهرداد مهدویان

— یک لبخند و چند زاویه

نویسنده: شقایق فندهاری

نقد کتاب: لبخند نیلوفر

نویسنده کتاب: لکرم قاسمپور

— کارگاه ترجمه و ویرایش

نویسنده: شهرام اقبال‌زاده

— از قصه‌های دیروز تا نمایش‌نامه‌های امروز

نویسنده: مهدی کاموس

نقد کتاب: انتخاب

نویسنده کتاب: عبدالحی شماسی

— ادبیات در صحنه

نویسنده: جمال‌الدین اکرمی

نقد کتاب: نمایش‌نامه مرغ قدقدی

نویسنده کتاب: محمدرضا یوسلی

میزگرد

متون آثار نمایشی کودکان و شرایط موجود

با حضور: عبدالحی شماسی، داود کیانیان، سیده‌ماقی

موسوی، اسماعیل همتی، عباس جهانگیریان و محمدرضا

یوسلی

کتاب‌گو

— تأثر کودک بیشتر «کشف» است تا آموزش

گفت‌وگو با قطب‌الدین صادقی

سیامک احمدی

— کانون و این همه حرکت

گفت‌وگو با حسن دانشگر مدیر کانون پرورش فکری

کودکان و نوجوانان

سیامک احمدی

— من مخلص همه بچه‌ها هستم

گفت‌وگو با اکبر عیدی

سیامک احمدی

معرفی یک پژوهش

— فهرستگان نمایش کودک و نوجوان

نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

— تمام صفحه‌ها را خط می‌زنم تا شاعر را از اول بنویسم

نویسنده: مهدی ظهوری

نقد کتاب: کوله‌پشتی‌ات کجاست؟

شاعر کتاب: عرفان نظراًهاری

— ناکامی در خودارجاعی

نویسنده: سیدمهدی یوسفی

نقد کتاب: دختری به نام پریا

نویسنده کتاب: عبدالحمید نجفی

— رویای مردی که کمی ارتفاع می‌گیرد

نویسنده: سیدمحمد طلوعی پرازنده

نقد کتاب: اریک سان‌ویسین

مترجم کتاب: مرگان نیکویی

— دایناسوری برای تمام فصول

نویسنده: رایکا یامادک

نقد کتاب: دایناسور خانگی

نویسنده کتاب: آنالنا مک‌کافی

مترجم کتاب: فرزاد کتیرپور

— لایه‌های آموزشی، از همه رنگ

نویسنده: افسانه شاپوری

نقد کتاب: رویاه قرمز، سلام

نویسنده و تصویرگر کتاب: اریک کارل

مترجم کتاب: افسانه شعبان‌نژاد

— حرف‌زدن به جای نشان دادن

نویسنده: یفشه توانایی

نقد کتاب: دو نمایش‌نامه ویژه کودکان (زنگ انشما -

جشن تولد)

نویسنده کتاب: احمد بیگلریان

— این‌جا «دعوا» برابر «نقد» است

نویسنده: نیلوفر مهدیان

نقد کتاب: دعواهای ادبی

نویسنده کتاب: سیدعلی کاشفی خوانساری

گزارش

— کدام هدف را کدام روز کرد؟

گزارش یازدهمین نشست نقد آثار غیرتخیلی کودک و نوجوان

— جوان‌گرایی و انتزاعی‌گرایی؛ گرایش نمایشگاه پنجم تصویرگری

— تصویرسازی، آینه خیال آدمی

نویسنده: پرویز اقبالی

— کدام یک سلطان است سگ یا گربه؟

گزارش چهارمین نشست نقد مخاطبان

— مولوی و آگروپری

گزارش بیست و ششمین نشست نقد آثار ادبی

کودک و نوجوان

— شعر کودک و نوجوان زیر یک سقف جای

نمی‌گیرند

گزارش بیست و هفتمین نشست نقد آثار ادبی

کودک و نوجوان

مقاله

— تحلیل شیوه‌های آموزش زبان به کودکان

نویسنده: هدیه شریفی

— تصویرسازی آینه خیال آدمی

نویسنده: پرویز اقبالی

— جست‌وجوی ادبیات کودک و نوجوان در گلستان

سعیدی

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پور عمرانی

— کارگاه ترجمه و ویرایش

نویسنده: شهرام اقبال‌زاده (رازآور)

— گذر از مرز (۱۰) مخاطبان دوگانه در کتاب‌های

مصور

نویسنده: شارلوت اسکات

مترجم: شهناز صاعلی

— جایگاه کتاب‌های غیرتخیلی کودک در یونان

نویسنده: آنجلا یانیسکوپولو

مترجم: شقایق قنبرزاد

معرفی پایان نامه

— راز و رمزهای تصویرگری کتاب کودک
تهیه و تلخیص: آرزو انواری
تهیه و تنظیم و نگارش: مجید اخوان

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / شماره ۷۲ / شهریور ۱۳۸۲

یادداشت

— تصویرگرها خودشان آستین بالا بزنند
— واقعیتی که تکرار می شود
نویسنده: محصومه انصاریان

— یک درس، یک نگاه

در باره کتاب‌های فارسی جدید دوم دبستان
نویسنده: مهروش مهوری

گزارش

— نوآوری خائض پایان نداشت

گزارش بیست و سومین نشست نقد آثار تصویری
کودک و نوجوان

— صدایی از خط خوردن مشق

گزارش بیست و هشتمین نشست نقد آثار ادبی
کودک و نوجوان

— پرسش‌هایی اساسی در باب مخاطب‌شناسی

— عالم عرفان چه جور جایی است؟

مقاله

— تحلیل شیوه‌های آموزش زبان به کودکان (۲)

الگوها

نویسنده: هدیه شریفی

— سردرگمی و آشفتگی در ترجمه متون نظری

نویسنده: شهرام اقبال‌زاده (رازآور)

— نکته‌هایی در باب نگارش «احکام» برای نوجوانان

نویسنده: سیدعلی محمدرفیعی

— دیباچه‌ای بر جایگاه ادبیات کودک و نوجوان در

فایده‌نامه

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پور‌عمرانی

— کارگاه ترجمه و ویرایش (۱)

نویسنده: شهرام اقبال‌زاده (رازآور)

— کارگاه ترجمه و ویرایش (۲)

نقدی بر ترجمه کاربردهای افسون

نویسنده: کمال بهروزکیا

— بیست سال نقد ادبیات کودک (۱۳۷۲-۱۳۷۴)

نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

— گذر از مرز (۱۰) دوگانه‌نویسی در ایتالیا

کالوینو و جای پای کولودی

نویسنده: الیدا پونتی

مترجم: شهرناز صاعلی

— نگاهی به روند شکل‌گیری ادبیات کودک و

نوجوان در مغولستان

نویسنده: جامین‌دات دوندوج

مترجم: شقایق آندهاری

— کتاب‌های اطلاعات عمومی در آمریکا: تحول‌ها و

گرایش‌ها

نویسنده: اولین ب. فری‌من

مترجم: زهره افطسی

— نخستین نشریه ایرانی با رویکرد به مسایل

نظری ادبیات کودکان

نویسنده: مسعود میرعزیزی

معرفی پایان نامه

— بررسی نقش زنان در خلق ادبیات کودک و نوجوان

تهیه و تلخیص: آرزو انواری

نگارش پایان‌نامه: فاطمه ارفعی

نقد

— چای با طعم خدا

نگاهی به شعرهای عرفان نظرآهاری

نویسنده: جمال‌الدین اکرمی

— ذهنی زیبا اما...

نویسنده: زری نجیمی

نقد کتاب: شاه دسامبر کوچولو
 نویسنده کتاب: لکسل هکه
 مترجم کتاب: حسین ابراهیمی (الوند)
 — حاج وواج این همه امکانات! —
 نویسنده: مهدی طه‌وری
 نقد کتاب: سر خیابان منتظرم باشید
 نویسنده کتاب: حمیدرضا دانشی
 — معمایی که با سفر حل شد
 نویسنده: عزت‌الله الوندی
 نقد کتاب: جیم دگمه و لوکاس لوکوموتیوران
 نویسنده کتاب: میثاقیل انده
 مترجم کتاب: علی عبدالهی
 — اولین چراغ
 نویسنده: شهناز صاعلی
 نقد کتاب: معصومیت و تجربه
 نویسنده کتاب: مرتضی خسرو نژاد
 — رابینسون کروزو این بار در نقش پرنده
 نویسنده: رایکا یامداد

نقد کتاب: زاغ، پرنده تنها
 نویسنده کتاب: کالین قهل
 — خاکستر نشینان هم سر نوشت! —
 نویسنده: مهرداد کریمی
 نقد کتاب: سیندرلای ایرانی - مصری - کره‌ای -
 روسی
 نویسندگان کتاب: شری کلیمو (۳ جلد اول)، الیزابت ون‌تروپ
 (جلد ۲)
 مترجمان کتاب: زهره حسین‌زادگان (۳ جلد اول)، نسرین
 وکیلی (جلد ۲)
 — همه چیز به خیر و خوشی ختم می‌شود
 نویسنده: رضا آشفته
 نقد کتاب: نمایش‌نامه حسنک کجایی
 نویسنده کتاب: حسن وارسته
 — پس من و تو بخوریم
 نویسنده: نوید سیدعلی‌اکبری
 نقد کتاب: کلاته نان
 نویسنده کتاب: غلامحسین ساعدی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی